דאיתקש לנרות התם נמי כתיב ישם תזבח את הפסח בערב ההוא ליאוחר דבר הוא דאתא דתניא יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד ומי איכא מידי דאילו שחיט ליה מצפרא אמרת זימניה הוא וכי מטי בין הערבים אמרת יאוחר דבר אין דהא"ר יוחנן הלכה מתפלל של מנחה ואח"כ מתפלל של מוספין ובין הערבים דכתיב גבי קטרת ונרות למה לי ועוד השיב רבי תחת בן בתירא לדברי רבי יהושע לא אם אמרת בשלשה עשר שאין מקצתו ראוי תאמר בארבעה עשר שמקצתו ראוי ואם איתא כולו ראוי הוא אלא א"ר יוחנן פוסל היה בן בתירא בפסח ששחטו בארבעה עשר שחרית בין לשמו בין שלא לשמו הואיל ומקצתו ראוי מגדף בה רבי אבהו א"כ פסח כשר לבן בתירא היכי משכחת לה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרו הוא ואי דאפרשינהו מאתמול נראה ונדחה הוא אלא אמר רבי אבהו תהא לאחר חצות אביי אמר אפילו תימא מצפרא אין מחוסר זמן לבו ביום רב פפא אמר אפילו תימא מאורתא לילה אין מחוסר זמן דתני דבי ר' ישמעאל ליל שמיני נכנס לדיר להתעשר וכדרבי אפטוריקי דרבי אפטוריקי רמי כתיב והיה שבעת ימים תחת אמו הא לילה חזי וכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה הא לילה לא חזי הא כיצד לילה לקדושה ויום להרצאה א"ל רבי זירא לרבי אבהו לימא קסבר רבי יוחנן בעלי חיים נדחין אמר ליה אין דא"ר יוחנן בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקח חציה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה ושמע מינה תלת שמע מינה בעלי חיים נדחין וש"מ דחוי מעיקרא הוה דחוי וש"מ

דאיתקש לנרות. וכהעלות אהרן וגו' והיינו בין הערבים דקטורת: **יאוחר דבר.** יאוחר פסח לתמיד דאע"ג דכולה יומא זמניה אי שהייה עד זמן שחיטת התמיד תמיד קודם לו: **אין דהא"ר יוחנן.** במסכת ברכות: **הלכה.** כדברי האומר היו לפניו ב' תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין שהא ולא התפלל של מוספין עד זמן ו) תבירתה משהינן לה: **ובין הערבים דכתיב גבי קטורת ונרות למה לי.** הואיל ומיניה לא הוי משמע לן בין הערבים ממש ומבעי לן קרא אחריני ז) לפרושי: **ועוד.** תני בתוספתא מיובתא לר' אושעיא דקתני השיב רבי תחת בן בתירא כו': **לדברי ר' יהושע.** דאמר כאילו נשחט בי"ג: **שאין מקצתו ראוי.** לשמו הלכך לא קרינן ביה פסח בזמנו אלמא דרבי ח) דס"ל כבן בתירא ומשום דמקצתו ראוי לשמו הוא דקאמר טעמיה: **ואם איתא.** דבן בתירא שחרית מכשר ט) לשמו כולו ראוי לשמו הוא: **מגדף בה.** בהא דרבי יוחנן: **א"כ.** דבין לשמו ובין שלא לשמו פסול: **פסח כשר.** בזמנו לשמו לבן בתירא: **היכי משכחת לה אי דאפרשיה האידנא.** בי"ד בשחרית: **דחוי מעיקרא הוא.** דבשעת הפרשה לא חזי למידי ושמעינן ליה לר' יוחנן דאמר י) דחוי מעיקרא הוי דחוי לגמרי שלא להירצות יא) עוד: **ואי דאפרשיה מאתמול נראה ונדחה הוא.** דכי אפרשיה חזי להקריבו שלא לשמו וכי מטיא י"ד שחרית לא חזי למידי ונראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה לדברי הכל. בשלמא לרבנן פסח אינו נדחה כלל או מלשמו או משלא לשמו דעד זמן שחיטתו חזי לשלמים ובזמנו חזי לפסח אלא לבן בתירא דחוי הוא: **הכא לאחר חצות.** משכחת לה פסח כשר לבן בתירא במפריש לאחר חצות דהיינו זמן שחיטתו וחזי לשמו: **אפי' תימא מצפרא.** ואין כאן דחוי מעיקרו הואיל ולאוי היום אין כאן חסרון זמן ראייתו: **ליל שמיני נכנס.** הולד להתעשר וקיימא לן בבכורות בפרק מעשר בהמה (דף מ.) מחוסר זמן אינו נכנס לדיר להתעשר: **הא לילה.** ליל שמיני חזי ולא הוי מחוסר זמן: **לקדושה.** ראוי להקדישו ואע"ג דלא חזי לילה להקרבה קאמרינן דמקדיש ליה אלמא לילה אין מחוסר זמן הואיל ומחר יהיה ראוי: **לימא קסבר ר' יוחנן כו'.** מדאיצטריך לן לשנויי אליביה במפריש לאחר חצות דאי לא שמיע לך מיניה בעלי חיים נדחים ראוי להפרישו לעולם דדלמא אין דחוי אלא בשחוטין כגון מת המשתלא יספך יב) הדם במס' יומא (דף סג.): **הקדיש חליה.** אחד מהם: **ועושה תמורה.** דהא אינה דשותפין: (א) **ואינה קריבה.** הואיל ובתחילת הקדשה לא נראה להקריב דחלייה היתה חולין ודחוי מעיקרו הוא הלכך אינה קריבה עוד ותרעה ולוקחין בדמיה אחרת:

בעלמא ג) דרשינן אחד מן ד) המיוחד שבעדרו (מגילה דף כח.): **ובין הערבים דכתיב בקטורת ונרות למה לי.** בין הערבים לתמיד נימא ליה לכדאמר ש) כריש תמיד נשחט (פסחים דף נח.) לזימניה מכי ינטו צללי ערב: **ואם איתא כוליה ראוי הוא.** ולא מצי לתרץ דנקט מקצתו ראוי משום רבי יהושע משום דהכי פריך מנא ליה לר' אושעיא דבן בתירא מכשיר פסח שחרית אי משום דפסול שלא לשמו דלמא טעמא משום דמקצתו ראוי דהא חזינן הכא לטעם טוב הוא טו) אבל לדברי ר' אושעיא דאינו תופסו לטעם טוב א"כ מאי פריך רבי לרבי יהושע הלא כולו ראוי הוא תלוי מילתא:
הג"ה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרא הוא. דלא דמי למחוסר כפורים דלא חשיב דחוי קודם הבאת קרבנו דאין זמנו עד שיטהר ויטבול אבל הכי לא חזי לפסח ושלמים אע"פ שהיה יז) זמן שלמים יח):
רב פפא אמר אפי' תימא מאורתא לילה אין מחוסר זמן. כריש מנחות (דף ה.) משמע דרב פפא ס"ל יש מחוסר זמן לבו ביום וצריך לחלק בין מחוסר זמן דהכא להתם יט):
לילה אין מחוסר זמן. וכן משמע בברייתא כ) ובחגיגה (דף ט:) לרבי יוחנן וכן במנחות פרק שתי הלחם (דף ק.) ובנזיר (יח:) וביומא פרק אמר להם הממונה (דף כט:):
לילה לקדושה יום להרצאה. הקשה הרב רבי יוסף דבתמורה (דף י.) משמע דהם במעי תמימה קדוש דקדושה חלה אעובר במעי אמו והילך קדוש בין לבר פדא בין לר' יוחנן והא לילה לקדושה דוקא אבל קודם לכן לא ל): **יום להרצאה.** תימה תיפוק לי מ) מביום צוותו ולמה לי דכתיב ביום השמיני וי"ל דאי לא כתיב אלא והיה שבעת ימים תחת אמו הוה אמינא אם שחט בלילה אם עלו לא ירדו והשתא קמשמע לן דהוי מחוסר זמן ותרד [אפילו לר"ש] דאין פסולו בקודש ובפ' בתרא (לקמן קיב:) נמי יש) תנן מחוסר זמן ששחטו בחוץ אינו בכרת כ) דאם עלו לא ירדו מוכח התם (קט.) דקרי מחוסר זמן דכתיב לפתח אהל מועד וחייב כרת בחוץ ולר"י דאמר (לקמן דף פד.) בשחיטת לילה אם עלה כא) תרד י"ל למ"ד בפרק בתרא (שם קכ.) אין לילה בבמה השתא שהוא מחוסר זמן אם שחט לילה כב) אחר שביעי פסול אף בבמה וקשה למאן דאמר יש פסול לילה בבמה יש לומר דמודה אף ר"י דבבמה שחיטת לילה לא תרד: **הג"ה קדושה ואינה קריבה.** לא דמי לרגלה של זו עולה דתמכר לצורכי עולה (תמורה דף יא:) דהתם אינה דחויה כיון דבידו לקדשה: **ש"מ בעלי חיים נדחין.** וא"ת מאי קמ"ל ר' יוחנן מתני' היא בפ' מי שהיה טמא (פסחים צו:) המפריש נקבה לפסחו כו' ואמרי' עלה בגמ' (נח.) ש"מ תלת וכי תימא משום דליכא פלוגתא דתנאי יש בבעלי חיים נדחין בפ' שני שעירי (יומא דף סד.) ואשמועינן ר' יוחנן דבעלי חיים נדחין הא א"ר יוחנן חדא זימנא וי"ל דמפריש נקבה דחייה בידים ואפי' [רב] מודה התם דבעלי חיים נדחין ומיהו קשה מאכל חלב והמיר דתו דהוי דחייה בידים ועוד דהוי נראה ונדחה ולמה ליה לרבי יוחנן לאשמועינן וצריך לדקדק בכל הנך מימרות דר' יוחנן הנך תלת דבעלי חיים נדחים ובשני מקומות דפליגי רב ור' יוחנן בההיא דבפרק שני שעירי ובההיא דלקמן פ' קדשי קדשים (דף נט.) גבי מזבח שנפגם ל): **ושמע** מינה יש דיחוי בדמים. פי' בקונט' בדבר שאין בו אלא קדושת דמים לא כב) תימא שאין דחוי מעיקרא (אין בו) אלא בקדושת הגוף וא"ת א"כ דחוי מעיקרא ודחוי בדמים הכל אחד דכל דחוי מעיקרא אין בו אלא קדושת דמים וי"ל דמשכחת לה בקבל דם בכלי שיש בו מים דלאשון ראשון דחוי ומזר כג) והפך למרצה דם ובפ' התערובת (לקמן דף עח.) אמרי' דדם לתוך מים ראשון ראשון בטל ולענין כד) כיסוי אינו כן דאין דחוי אלא מצות וה"ר חיים מפרש יש דחוי בדמים שדוחה תמורה כה) שלא לקרב ואמרי' כאן כו) דאין קדושה אלא לדמים לא אלימא להתפיס התמורה לדחותה מקדושתה לעשותה כיוצא בה וכפי' זה משמע מתוך גירסת הספרים דכריתות דגרסי' התם (דף כח.) כך ש"מ בעלי חיים נדחין דקתני ואינה קריבה וש"מ קדושת דמים מדחה דקתני ותמורתה כיוצא בה וש"מ יש דחוי בדמים דקתני קדושה למאי לדמים ודחוי מעיקרו לא קתני התם ומיהו ה"ר חיים גרים דחוי מעיקרו ולא גרים יש דחוי בדמים וכן יש כמה ספרים ולפי' קשה מההיא דמפריש נקבה לפסחו דלא קאמר התם תמורתה כיוצא בה ואמרי' עלה יש דחוי בדמים וכן בפ' בתרא דכריתות (דף כח.) דקאמר ר' אלעזר אמר ר' אושעיא מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני כו' דקאמר ש"מ תלת ולא שייכא תמורה [דאין תמורה בעופות] ורבינו ש"י פי' בתשובה כמו שפי' כז) וכתב דבר זה למדתי פירושו ממס' כריתות דגרסי' התם בלשון זה ש"מ קדושת דמים מדחה כלומר ש"מ אפי' כח) שלא קידשה מתחילה להקרבת גופו אלא קדושת דמים כגון הקדיש חליה וחליה שני חולין ל) והכי נמי פרשינן ליה יש דיחוי בדמים כגון נקבה לפסחו לא חזיא גופא לפסח אלא לדמיה וכי אקדשה לדמים אקדשה ואיידי דדחייה היא דלא חזיא לאקרובי גופא לדבר שהוקדשה לה אמרי' תדחה

מסורת הש"ס

א) פסחים נט., ב) פסחים נט. ירו' פסחים פ"ה ה"ד, ג) לקמן נא. ברכות כח., ד) ירו' ברכות פ"ד ה"א, ה) תוספ' פסחים פ"ד ה"ח, ו) סוכה לג: מנחות ה. [יומא סב:], ז) חגיגה ט: וש"נ, ח) חולין פא., ט) קדושין ז. תמורה כו. [כריתות כח.], י) פסחים לה. יומא סד. כריתות כח. כח. [תמורה טו: קדושין ז: לקמן נט. עג:], כ) סוכה לג:, ל) ע' תמורה י: [ד"ה אולא שתילא] וה"ל ר"ל דקודם שנולד מאי מקדיש ליה ומייתי לה בכטילות מקרא. עכ"ל רש"ק, מ) שבת קלב., נ) [ועי' תוס' יומא סד: ד"ה כרמלת]

תורה אור השלם

1. כי אם אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים: דברים טז, ו

2. שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליהוה: ויקרא כב, כז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואינה כו' קודם ד"ה ועושה:

שינויי נוסחאות

[illegible]

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פ"ג מהל' תפלה הל' יא סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' רפו סעיף ד:
נח ב מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה יב:
נט ג עי' כ"מ פרק י מהלכות בכורים הלכה יד:
ס ד ה מיי' פרק טו מהלכות מעה"ק הלכה ד ופסק דקריבה ודלא כר"י:

מוסף רש"י

מוספין. הואיל ואותו זמנה אינה עובר דהא לאחרי רבנן ושל מוספים כל היום (ברכות כח.): אין מחוסר זמן לבו ביום. אין כאן חסרון מעשה בגופו אלא חסרון זמן שעדיין לא הגיע זמן המוספין, וזמן הראוי לבו ביום אין זה חסרון זמן (יומא סב:): לילה אין מחוסר זמן. אין חסרון זמן כמי שהגיע ליל להקריב קרבנותיו מחר. הלכך מתחייב הוא בקרבן אלא שהלילה מעכבו מלהביא (חגיגה ט.): ומיום השמיני והלאה ירצה. שלמים אין יכול להקריבן מחוסר זמן שאין קדושה חלה עליהן כדאמרינן בתורת כהנים ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה' אין לי אלא משם ומנין אף להקדיש תלמוד לומר לקרבן (בכורות כא.): לילה לקדושה. לאורתא לאו נח הקרבה היא כדכתיב ביום צוותו להקריב, אבל מכלל נפל נפקי ליה וחזי לאקדושי כדאמרינן בזבחים לילה לקדושה יום להרצאה. [illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones